

Крамар О. М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фундаментальної підготовки,
управління та адміністрування,
Житомирський інститут Приватне акціонерне товариство
«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія
управління персоналом»
м. Житомир, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-611-2-29>

ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Сучасна економіка характеризується високою динамікою, глобальною конкуренцією та великим потоком інформації, що ускладнює процеси управління як на рівні підприємств, так і на рівні державних економічних систем. Традиційні методи прийняття рішень часто не забезпечують необхідної швидкості та точності, що підвищує ризики помилок та зменшує ефективність управлінських процесів. В умовах цифровізації та розвитку інформаційних технологій все більш актуальним стає використання штучного інтелекту як інструмента підвищення ефективності економічного управління [1]. Інтеграція технологій штучного інтелекту дозволяє автоматизувати обробку великих обсягів даних, прогнозувати економічні тенденції, оптимізувати ресурси та підвищувати якість прийняття управлінських рішень [2]. Це зумовлює зростання інтересу науковців та практиків до дослідження потенціалу штучного інтелекту в економічному управлінні [3].

Штучний інтелект охоплює сукупність алгоритмів та моделей машинного навчання, які здатні імітувати процеси людського мислення, автоматизуючи обробку даних та підтримку прийняття рішень [1]. Сучасні технології включають машинне навчання, нейронні мережі, обробку природної мови, комп'ютерний зір та інші інструменти, які забезпечують аналіз великих масивів даних, виявлення закономірностей і трендів, що традиційно неможливо виконати без участі людини [2]. Інтеграція ШІ в економічне управління передбачає поетапний перехід від традиційних методів обробки даних до інтелектуальних систем

прогнозування, аналізу ризиків і автоматичного прийняття рішень [3]. Вона передбачає стратегічний підхід, коли технології стають не лише інструментом автоматизації, а й компонентом стратегічного планування та підвищення конкурентоспроможності організацій [4].

Використання штучного інтелекту в економічному управлінні має низку переваг. По-перше, ШІ забезпечує оптимізацію процесів завдяки здатності швидко обробляти великі обсяги інформації та виявляти приховані закономірності [2]. Це дозволяє зменшити час прийняття управлінських рішень і підвищити їх точність. По-друге, штучний інтелект сприяє підвищенню якості прогнозування та планування економічних показників, використовуючи аналітичні моделі, що здатні враховувати широкий спектр факторів та сценаріїв розвитку [3]. По-третє, ШІ забезпечує підтримку прийняття рішень у реальному часі, що є критично важливим для оперативного управління в умовах невизначеності та швидких змін ринкового середовища [1].

Практичне застосування штучного інтелекту охоплює широкий спектр управлінських функцій. На підприємствах ШІ використовується для автоматизації фінансового контролю, управління людськими ресурсами, маркетингового аналізу та оптимізації ланцюгів поставок [2; 4]. У фінансовій сфері ШІ дозволяє виявляти ризики, прогнозувати фінансові результати та забезпечувати більш точний аналіз інвестиційних рішень [5]. Генеративні моделі штучного інтелекту допомагають створювати аналітичні звіти, візуалізувати економічні тренди та автоматизувати процеси звітності, що підвищує ефективність управлінських процесів і дозволяє зосередитися на стратегічних завданнях [3].

Водночас впровадження ШІ у сферу економічного управління пов'язане з низкою викликів. Організаційні бар'єри включають необхідність зміни структури управління, адаптації корпоративної культури та підвищення цифрової грамотності персоналу [4]. Крім того, застосування штучного інтелекту порушує етичні та правові аспекти, зокрема питання відповідальності за прийняті рішення, захисту персональних даних і забезпечення прозорості алгоритмів [1; 4]. Ці виклики потребують розробки відповідного законодавства, внутрішніх регламентів та етичних норм, що забезпечують безпечне і ефективне використання технологій [2; 3].

Перспективи розвитку штучного інтелекту в економічному управлінні є надзвичайно широкими та багатовекторними. Насамперед очікується подальше вдосконалення алгоритмів машинного навчання, що

дозволить значно підвищити точність прогнозування економічних процесів і зменшити рівень невизначеності при прийнятті управлінських рішень [3]. Розвиток технологій обробки великих даних сприятиме формуванню більш глибоких аналітичних моделей, здатних враховувати не лише економічні, а й соціальні, політичні та поведінкові фактори [2]. Це дозволить створювати комплексні системи підтримки прийняття рішень, які функціонуватимуть у режимі реального часу.

Важливою перспективою є інтеграція штучного інтелекту з іншими цифровими технологіями, зокрема інтернетом речей, блокчейном та хмарними обчисленнями. Така синергія дозволить створити високоавтоматизовані системи управління економічними процесами, де збір, обробка та аналіз даних відбуватимуться з мінімальним залученням людини [1]. Крім того, розвиток генеративного штучного інтелекту відкриває нові можливості для створення інтелектуальних аналітичних платформ, які здатні не лише аналізувати інформацію, але й пропонувати альтернативні сценарії розвитку подій та оптимальні управлінські рішення [3].

Окрему увагу слід приділити розвитку персоналізованих управлінських рішень. Використання ШІ дозволить враховувати індивідуальні особливості підприємств, галузей та регіонів, що сприятиме більш точному налаштуванню економічної політики та стратегій розвитку [4]. У державному управлінні це може проявлятися у створенні інтелектуальних систем регулювання економіки, які автоматично адаптуються до змін макроекономічних показників і забезпечують більш ефективний розподіл ресурсів.

Не менш важливим напрямом є розвиток інтелектуального капіталу та трансформація ринку праці. Впровадження ШІ стимулює появу нових професій, пов'язаних із аналізом даних, розробкою алгоритмів і управлінням цифровими системами, водночас зменшуючи потребу у виконанні рутинних операцій [4]. Це вимагає переорієнтації освітніх систем та підвищення рівня цифрової грамотності населення, що є ключовим фактором ефективного використання новітніх технологій.

Водночас перспективи розвитку штучного інтелекту нерозривно пов'язані з необхідністю вирішення низки проблем. Зокрема, актуальними залишаються питання забезпечення кібербезпеки, захисту персональних даних та прозорості алгоритмів. Подальший розвиток нормативно-правового регулювання має бути спрямований на створення балансу між інноваційністю та безпекою використання ШІ [1]. Крім того, важливо

забезпечити контроль за якістю та достовірністю даних, оскільки саме вони є основою для функціонування інтелектуальних систем.

Узагальнюючи, можна зробити висновок, що впровадження штучного інтелекту є потужним інструментом трансформації економічного управління. Його використання сприяє підвищенню ефективності управлінських процесів, оптимізації використання ресурсів та покращенню якості прийняття рішень [2]. Завдяки здатності швидко обробляти великі обсяги інформації та адаптуватися до змін, ШІ забезпечує новий рівень гнучкості та адаптивності економічних систем.

Разом із тим, успішна інтеграція штучного інтелекту потребує комплексного підходу, що включає технічні, організаційні та соціальні аспекти. Необхідним є розвиток відповідної інфраструктури, підготовка кваліфікованих кадрів, а також формування ефективної нормативно-правової бази [5]. Важливим є також забезпечення етичності використання ШІ, що передбачає прозорість алгоритмів, відповідальність за прийняті рішення та дотримання принципів справедливості.

Отже, штучний інтелект має потенціал стати ключовим фактором підвищення ефективності економічного управління у майбутньому. Його впровадження дозволяє не лише вдосконалити існуючі управлінські процеси, але й сформувані принципово нові підходи до організації економічної діяльності. У довгостроковій перспективі це сприятиме забезпеченню стійкого економічного розвитку, підвищенню конкурентоспроможності та формуванню інноваційної економіки.

Література:

1. Андрій Бевз. Сучасні концепції та методи дослідження штучного інтелекту в системах управління підприємством. *Економічні горизонти*. 2025. № 1 (30). С.4–11. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.1\(30\).2025.317883](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(30).2025.317883)
2. Володимир Гришко, Ігор Зінченко. Синергія ШІ та бізнесу, як фактор ефективності управління в умовах розвитку технологій. *Економіка і регіон*. 2023. № 4 (91). С. 223–229. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2023.4\(91\).3216](https://doi.org/10.26906/EiR.2023.4(91).3216)
3. Лисенко О.А. Використання генеративного штучного інтелекту в моделюванні та економічному аналізі економетричних моделей. *Вісник ХДУ. Серія Економічні науки*. 2025. № 56. С. 43–48. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2025-56-6>
4. Глембицький О. Аналіз ефективності застосування штучного інтелекту у формуванні інтелектуального капіталу підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2024. Том 336. № 6. С. 387–389. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-336-60>
5. Приймук В. Впровадження штучного інтелекту у фінансову діяльність підприємства. *Збірник наукових праць Державного податкового університету*. 2023. № 1. С. 183–198. DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5940.1.2023.183-198>